សៀវភៅសំរាប់សិក្សា

ឌ.គាម

និពន្ធ

សម្ពន្ធខ្មែរ

មធ្យមដ្ឋាន និង ឧត្ដមដ្ឋាន

សម្រាប់គ្រូ និង សិស្ស

ANALYSE KHMERE

ផ្សាយចេញពី

…ណ្ណាគារ សេង-ងួន-ហួត

…លេខ ៦៧ វិថីព្រះបាទទបន្ទាភជា (ភ្នំពេញ)

…ព.ស. ២៥០០ គ.ស. ១៩៥៧

រក្សាសិទ្ធិ

413
ARCHIVES NATIONALES
REÇUS AU DÉPÔT LÉGAL
ARCHIVES
COTE

អារម្ភកថា

ការធ្វើរបស់ខ្ញុំជាដំបូង តែងមានឧបសគ្គ ៗ សៀវភៅសម្ពន្ធខ្មែរនេះ ខ្ញុំដកយកតាមក្បួនសម្ពន្ធបាលីខ្លះ បារាំងខ្លះ ៗ របៀបណាដែលខ្ញុំអាចដាក់ឲ្យឆាប់យល់ ខ្ញុំត្រូវដំរូវទៅតាមរបៀបនោះ ដូច្នេះពាក្យណាដែលខ្ញុំហៅមុន ដូចថា សត្តមីកម្ម Complément circonstanciel de lieu ជាដើម ៗ ក្នុងសត្តមីវិភត្តិបាលី គេអាចសម្ពន្ធបាន ៩ យ៉ាង បើយកទាំង ៩ មកនិយាយពិបាកណាស់ ដូច្នេះ ចាំទៅថ្នាក់ខ្ពស់សឹមរៀនឲ្យអស់ ៗ

ខ្ញុំសូមឲ្យលោកគ្រូ-អ្នកគ្រូ សិស្សានុសិស្ស មេត្តាជួយតម្រង់សម្ពន្ធខ្មែរនេះឲ្យបានស្រួលផង បើយល់ទាស់សូមជួយឲ្យខ្ញុំផង ដើម្បីឲ្យក្បួនសម្ពន្ធយើងមានរបៀបរៀបរយ ៗ

ឱ - គាម

សិស្សសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់

សិស្សវិទ្យាល័យស៊ីសុវត្ថិ

ជំពូកទី ១

របៀបសម្ពន្ធ

មេរៀនទី ១

គ្រូ សម្ពន្ធខ្មែរ មានន័យប្រហែលនឹងសម្ពន្ធបាលី ដែរ តែខ្ញុំមិនបាននិយាយឲ្យវែងដូចសម្ពន្ធបាលីឡើយ ព្រោះថាថ្នាក់បឋមសិក្សា យើងត្រូវបង្រៀនសម្ពន្ធដំបូង គឺ នាម, គុណនាម, កិរិយា, នឹងនិបាតខ្លះ ៗ

សម្ពន្ធខ្មែរ និយាយឲ្យខ្លី ដើម្បីឲ្យងាយចូលចិត្ត គេ ចែកសម្ពន្ធជាពីរបែបគឺ

១– សម្ពន្ធសព្ទ Analyse grammaticale

២– សម្ពន្ធប្រយោគ Analyse logique

តែមុននឹងរៀនសម្ពន្ធត្រូវរៀនឲ្យចេះពាក្យខ្លះជាមុនសិន ដើម្បីឲ្យងាយយល់ ងាយចូលចិត្ត គឺត្រូវរៀនពាក្យថា ឃ្លា នឹងប្រយោគ ៗ

ឃ្លា phrase គឺសង្កាត់ពាក្យដែលគេត្រូវដាក់ខណ្ឌមួយ ៗ ក្នុងឃ្លាមួយ ៗ មានមួយប្រយោគ ពីរប្រយោគ ឬច្រើនប្រយោគ ។

ឧ-១ ឪពុកខ្ញុំទៅស្រែ ។

២– ឪពុកខ្ញុំទៅស្រែ ឯម្ដាយខ្ញុំនៅផ្ទះ មើលកូន នឹងថែទាំផ្ទះ (ឧ.គ)

បំណាំ : ឃ្លាទី១ មានតែមួយប្រយោគ ។

ឃ្លាទី២ មាន ២ ប្រយោគ គឺ

ក– ឪពុកខ្ញុំទៅស្រែ (ប្រយោគទី១)

ខ– ឯម្ដាយខ្ញុំនៅផ្ទះ មើលកូននឹងថែទាំផ្ទះ (ប្រយោគទី២)

ប្រយោគ ប្រយោគ Proposition គឺដំណើរសេចក្ដីដែលមានសេចក្ដីពេញគ្រប់គ្រាន់ ។ ក្នុងប្រយោគ មានប្រធាន មានកិរិយា មានកម្ម..... ។

តែមានប្រយោគខ្លះគ្មានកិរិយាទេ

ខ – ១- ខ្ញុំជាកសិករ

២ – ខ្ញុំទៅសាលារៀន

ចំណាំ: ប្រយោគទី១ គ្មានកិរិយាទេ តែថាក្នុងបាលី គេទុកជាកិរិយាស័ព្ទ ។

ប្រយោគទី២ មានប្រធាន - មានកិរិយា - មានកម្ម រួមបានជាមួយប្រយោគ ។

ដើម្បីដឹងថា ក្នុងឃ្លាមួយ ៗ មានប៉ុន្មានប្រយោគនោះ តាមបាលីគេឲ្យសង្កេតមើលកិរិយាអាខ្យាត ឬសង្កេតមើលប្រធាន បើប្រធានមួយ គេថាមួយប្រយោគ បើប្រធាន ២ ដាច់សេចក្ដីពីគ្នា គេថាមានពីរប្រយោគដែរ ។ ជួនកាលប្រយោគខ្លះ មានប្រធានដល់ទៅពីរ តែកិរិយាសំរេចប្រយោគតែមួយ ។

សិស្ស————មេរៀន————

១– ឃ្លា : សង្កាត់ពាក្យដែលត្រូវដាក់ខណ្ឌមួយ ។

បំណាំ: ក្នុងមួយឃ្លា មានមួយប្រយោគ ឬច្រើនប្រយោគ ។

២-ប្រយោគ ដំណើររឿងក្តីដែលពេញគ្រប់គ្រាន់គឺ (ប្រធាន-កម្ម-កិរិយា)

ការហាត់ ក្នុងឃ្លាខាងក្រោមនេះមានប៉ុន្មានប្រយោគ

១- បងស្រីខ្ញុំមានប្តីហើយ

២- ពេលព្រឹកខ្ញុំទៅសាលារៀន បងខ្ញុំទៅធ្វើការឯការិយាល័យ ។

៣- ជីដូនខ្ញុំ អនិច្ចកម្មហើយ ។

៤- ស្គរដង្គុំម៉ឺង ៗ ! ខ្ញុំចូលទៅក្នុងថ្នាក់ កូនសិស្សខ្លះចូលក្រោយខ្ញុំ ឯលោកគ្រូចាំតែកូនសិស្សចូលអស់ទើបគាត់ចូល ។

៥- អ្នកលក់អង្គុយតែក្បែរពានគ្រី អ្នកទិញដើរប្រៀបប្រៀតចិនកាប់សាច់ជ្រូក យួនលក់បបរ ។

ជំពូកទី ២

សម្ពន្ធនាម

Analyse les Noms

មេរៀនទី ២

— គ្រូ   សាធារណនាម   អសាធារណនាម

មុននឹងចាប់សម្ពន្ធនាម ត្រូវសង្កេតមើលថា តើនាមនេះឈ្មោះអ្វី ជាសត្វ, ជាមនុស្ស , ជាវត្ថុ, បើជាមនុស្ស ជាសត្វ ជាវត្ថុ តើមានគេឈ្មោះដូចនេះឬទេ បើថាមានទៀតដែរ ដែលមានឈ្មោះគេដូច្នេះនោះ នាមនេះ ហៅថា <u>សាធារណនាម</u> Nom Commun ។ បើនាមនោះ ប្រើបានតែឈ្មោះតែម្នាក់ទេ បើឈ្មោះមនុស្ស ក៏មនុស្សតែម្នាក់ សត្វក៏សត្វតែមួយ របស់ក៏របស់តែមួយ មិនទូទៅឈ្មោះឯទៀតដូច្នេះ ហៅថា <u>អសាធារណនាម</u> Nom propre

របៀបសម្ពន្ធ

សាធារណនាម និងអសាធារណនាម ត្រូវសម្ពន្ធជាប្រធាន ជាកម្ម ។ តែអសាធារណនាមគ្មានពហុវចនៈទេ មានតែឯកវចនៈតែម្យ៉ាង ។

១- មានកុមារម្នាក់ឈ្មោះដាន់ ខស្វាហ៍រៀនសូត្រណាស់ ។ (គ. សែត)

២- លោកគ្រូបង្រៀន និងឪពុកម្ដាយកុមារនេះមានចិត្តសប្បាយរីករាយសង្ឃឹមយ៉ាងមាំថាៈ ដល់ដាច់ឆ្នាំ ដាន់ និងបានប្រឡងជាប់វិញ្ញាបនប័ត្រ ហើយបានទទួលអាហារូបករណ៍នៅវិទ្យាល័យស៊ីសុវត្ថិ ឯភ្នំពេញមិនខាន (គ. សែត)

សម្ពន្ធ

ដាន់	អសាធារណនាម ឯកវចនៈ
លោកគ្រូបង្រៀន	សាធារណនាម "
ឪពុកម្ដាយ	សាធារណនាម "
វិទ្យាល័យស៊ីសុវត្ថិ	អសាធារណនាម "
ភ្នំពេញ	" "

សិស្ស ——— មេរៀន ———

១- សាធារណនាម នាមដែលទូទៅ

២- អសាធារណនាម នាមដែលមិនទូទៅ

៣- សាធារណនាម នឹងអសាធារណនាម មានមុខ

៤- អសាធារណនាម ជាឯកវចនៈ

ការហាត់ ចូរសម្តន្ឌនាមខាងក្រោមនេះ (ជាសាធារណនាម ឬអសាធារណនាម)

១- សត្យថូផាន់ នៅរៀនឧត្តមដ្ឋាន

២- សិស្សខំយកចិត្តទុកដាក់នឹងគ្រូ ៗ

៣- គ្រូសប្បាយចិត្តណាស់ ដោយឃើញកូនសិស្សប្រឹងស្ដាប់ ៗ

៤- ដល់ពេលដាច់ឆ្នាំ សិស្សបានឡើងថ្នាក់ ៗ

មេរៀនទី ៣

សម្ពន្ធលិង្គ

គ្រូ – លិង្គបើតាមភាសាបាលីមានដល់ទៅបីគឺ បុំលិង្គ ឥត្ថីលិង្គនិងនបុំសកលិង្គ តែចំពោះខ្មែរវិញពិបាកសំគាល់លិង្គណាស់ ដែលគេស្គាល់លិង្គទៅបានច្បាស់អាស្រ័យពាក្យគឺ បុរស - ស្ត្រី, ញី - ឈ្មោល, ហើយនិងពាក្យខ្លះទៀត ដែលជាជាតិលិង្គ ដូចជាប្រពន្ធ-ប្តី ពាក្យនេះគ្រាន់តែបេញមក គេអាចសម្ពន្ធបានថា បុំលិង្គ ឥត្ថីលិង្គ ៗ ឯភាសាបាលីវិញ មានវិភត្តិសំរាប់ឲ្យស្គាល់សមត្ថលិង្គ ដូចជា ហត្ថី បុំ · ហត្ថិនី ឥ· ជាដើម ៗ

ក្នុងវិធីសម្ពន្ធនាម ត្រូវស្គាល់ឲ្យច្បាស់ពាក្យនោះថាតើជាលិង្គអ្វី ៗ ប៉ុន្តែបើមានសព្ទដូចជា (អា-បា-កម្លោះ-តា-ពូ-មា) ទាំងនេះ គេអាចថាជាបុំលិង្គបានស្រួល (មី-កា-ក្រមុំ-យាយ-ដូន-មីង) គេអាចថាឥត្ថីលិង្គបាន (ខ្ទើយ) គេអាច

ថា នបុំសកលិង្គបាន ។

របៀបសម្ពន្ធ បើគេសម្ពន្ធនាមហើយគេត្រូវថាលិង្គ ជាបន្ទាប់ភ្លាម

ឧ – ១- ជីដូន មើលទៅហើយនិទានរឿងឲ្យចៅស្ដាប់ ។

២ – ពូហើយនឹងមីង ទៅចំការ ។

សម្ពន្ធ		
ជីដូន	សាធារណនាម	ឥត្ថីលិង្គ
មីង	សាធារណនាម	ឥត្ថីលិង្គ
ពូ	សាធារណនាម	បុំលិង្គ

សិស្ស ——— មេរៀន ———

លិង្គមាន ៣ យ៉ាងគឺ

១–បុំលិង្គ ភេទប្រុស-ឈ្មោល (ពូ-មា-តា កំឡោះ-បា)

២– ឥត្ថីលិង្គ ភេទស្រី ញី (មេ-ក្រមុំ-យាយ-ដូន មី-កា-ហង្ស)

៣– នបុំសកលិង្គ គេទខ្ទើយ (មនុស្សខ្ទើយ)

៤– បើសម្ពន្ធនាមហើយ ត្រូវសម្ពន្ធលិង្គ

ការហាត់ ប្តូរសម្ពន្ធលិង្គរបស់នាមដែលនៅខាងក្រោម នេះ ។

១– កសិករលើនង្គ័លលើស្មា ដឹកក្របីឆ្ពោះទៅស្រែ (គ-ស)

២– នាងគាស់ដីបណ្ដើរ សម្រកទឹកភ្នែកបណ្ដើរ-ហូរ ជោកជាំ (ព្រះត្រពាំងបុត្រ)

៣– មាតាបិតាណាមិនឲ្យកូនទៅរៀន លុះដល់កូនធំ ឡើង កូននោះប្រព្រឹត្តអំពើពាល ទោសនោះត្រូវធ្លាក់មក លើបិតាមាតា (គ-ស)

៤– ស្វាឈ្មោលមួយចេញពីព្រៃមក បានជួបនឹងមេ អណ្ដើកចាស់ៗ ក្បែរមាត់ត្រពាំងទឹក ។

៥– គោបា កាលមេមិនឲ្យគោឈ្មោលទៅក្បែរគោញីៗ

មេរៀនទី ៤

សម្ពន្ធវចនៈ

គ្រូ វចនៈរបស់ខ្មែរ មានដូចតែវចនៈបារាំង បាលីដែរ បំណែកសំស្ក្រឹតមានវចនៈ ៣ យ៉ាង ។ វចនៈ ២ យ៉ាងគឺ:

១– ឯកវចនៈ: គេសំគាល់មនុស្ស សត្វ វត្ថុតែមួយៗ តែឯកវចនៈ គេអាចសំគាល់បានឆាប់ ដោយមានពាក្យខ្លះជាគ្រឿងសំគាល់គឺ: (មួយ ម្នាក់ - ឯក - តោល - ម្ខាង) តែបើនាមចេញមកគ្មានពាក្យអ្វីភ្ជាប់ជាមួយ ដូចជា ក្របី - គោជាដើម គេអាចថា ឯកវចនៈបាន តែបើមានហ្វូងក្របី - គោ គេមិនថាឯកវចនៈទេ

២– ពហុវចនៈ: ពហុវចនៈរបស់ខ្មែរ បើសង្កេតទៅគួរឲ្យយល់បានដែរ ព្រោះថាមានពាក្យខ្លះដែលអាចឲ្យសំគាល់បានថា ពហុវចនៈ គឺ (ពួក, ទាំងឡាយ - ទាំងអស់ - សព្វ

តាំងតួង-ហ្វូង-ក្រុម.....)

ចំណាំ ភាសាបាលីសំស្ក្រឹតងាយចំណាំណាស់ ព្រោះភាសានេះ មានវិភត្តិដែលអាចឲ្យសំគាល់បានថាជាឯកវចនៈ ពហុវចនៈបាន

ឧ–មនុស្ស (ឯ.) មនុស្សា (ពហុ)

សាមណេរ (ឯ.) សាមណេរា (ពហុ)

របៀបសម្ពន្ធ

គេមើលនាម បើមានពាក្យដូចបានពោលមកហើយ គេអាចសម្ពន្ធថា ឯកវចនៈ ឬពហុវចនៈបាន ដោយលើកស័ព្ទនោះធ្វើជាសំនួរថា ប៉ុន្មាន? បើតែមួយទេ ត្រូវសម្ពន្ធថា ឯកវចនៈ បើច្រើនថាពហុវចនៈ:

១– កុមារម្នាក់នេះ អង្គុលធ្មេញ ឈ្មោលមួយដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ (ឧ.គ) ។

២– កុមារទាំងឡាយ អង្គុលធ្មេញ ឈ្មោលបួនដោយសេចក្តីពេញចិត្ត ។ (ឧ.គ)

៣– ពេលសំគាល់ឃើញ កុមារ កុមារី ចេញប្រឡែងគ្នា ក្នុងទីធ្លា (ឃ.គ) ។

——————— សម្ពន្ធ ———————

ម្នាក់	បទវិសេសន៍ របស់កុមារ ប្ញ-ឯកវចនៈ
មួយ	បទវិសេសន៍ របស់ធ្នា ប្ញ-ឯក.
ទាំងឡាយ	បទវិសេសន៍ របស់កុមារ ប្ញ-ពហុ.
ប្អូន	បទវិសេសន៍ របស់កុមារ ប្ញ-ពហុ
ចំណាំ	វចនៈទាំង២ត្រូវមានលិង្គ ដូចនាមដែរ ព្រោះហេតុនោះ

ត្រូវសម្ពន្ធជាបទវិសេសន៍ របស់នាម ដែលវចនៈទាំងពីរនោះ ត្រូវសម្ពន្ធចូល ។

សិស្ស ——— មេរៀន ———

វចនៈ ២ យ៉ាងគឺ:

១– ឯកវចនៈ ប្រាប់មនុស្ស សត្វ-វត្ថុ តែមួយ ៗ ត្រូវបំណាំដោយពាក្យនេះគឺ (មួយ ម្នាក់-ម្ចាស់-តោល-ឯក)

២– ពហុវចនៈ ប្រាប់មនុស្ស សត្វ-វត្ថុ ដែលច្រើនៗ

ត្រូវបំណាំដោយពាក្យនេះគឺ (ទាំងអស់-ទាំងឡាយ-សព្វ , ៗ ទាំងពួង-ហ្វូង-ច្រើន-ពួក)

៣– វចនៈ ទាំងពីរត្រូវសម្ពន្ធបួលជាមួយនាម បើនាមមានលិង្គដូចម្ដេច វចនៈក៏មានលិង្គដូច្នោះដែរ ។

ការហាត់ ចូរសម្ពន្ធនាមទាំងអស់ខាងក្រោមនេះ (ឯក-ពហុ.)

១– អ្នកបររទេះឮដូច្នោះ ក៏ខំវាយគោទាំងឡាយ ហើយប្រានគង់តែម្នាក់ឯងយ៉ាងពេញទំហឹង ដោយនឹកសង្ឃឹមថាគេជួយ . . . (ឱ.គ) ។

២– គាត់ខំប្រហារគោទាំងទ្វេអស់ទំហឹង . . .

៣– ព្រឹក្សាដែលដុះក្នុងព្រៃមិនដូចគ្នាទេ ។

៤– មច្ឆា ហែបហែលក្នុងទន្លេ ដោយសេរី ។

៥– ព្រះរាជាមួយព្រះអង្គ សោយរាជសម្បត្តិ

មេរៀនទី ៩

ប្រធាន-កម្ម

Sujet - Complément

ក្រូ ១– នាមឬសព្វនាម ដែលជាម្ចាស់អ្នកធ្វើអំពើក្នុងប្រយោគ ហៅថាប្រធាន ។

២– នាមឬសព្វនាម អាចធ្វើជាបទកម្ម ទទួលរងអំពើរបស់ប្រធាន ដែលធ្វើអំពើ ហៅថា កម្ម ឬវត្ថុកម្ម ។

៣– ប្រធានខ្មែរ ច្រើនតែរៀងនៅខាងដើមប្រយោគ ឬក៏រៀងនៅបន្ទាប់ និបាតខ្លះដែលត្រូវរៀងនៅដើមប្រយោគ។ ប្រធានរៀងនៅចុងប្រយោគនោះ មានចំនួនតិចណាស់ ។

ចំណាំ ក្នុងភាសាបាលី បើមានពាក្យប្រែថា (រី) មុខតែជាប្រធានហើយ ចំណែកខ្មែរវិញ បើប្រែថា (រី) ត្រូវបាត់សម្ពន្ធជាប្រធាន ឬបើនៅដើមប្រយោគ ត្រូវថាជាប្រធាន ។

របៀបសម្ពន្ធ

១– ប្រធានត្រូវសម្ពន្ធ តាមនាមឬសព្វនាម បើនាម

និងសព្វនាមជាសាធារណៈ អសាធារណៈ មានលិង្គ វចនៈ ដូចនាមនិងសព្វនាម ។

២- កម្មត្រូវសម្ពន្ធបន្ទាប់ពីកិរិយាដែលធ្វើនូវអំពើ ។ កម្មដែលសម្ពន្ធជាមួយកិរិយា ទទួលរងអំពើ (វត្ថុកម្ម - កម្ម Complément)

ដើម្បីសួររកនាមជាប្រធាន ឬកម្មនេះត្រូវសួរបញ្ជាក់មុខងាររបស់នាម

១-ក) បើមនុស្សនិងសត្វ ដើម្បីសួររកប្រធាន ត្រូវសួរខ្លួនឯងថា « នរណាធ្វើនូវអំពើ ?

ឧ- ដូចប្រយោគខាងក្រោម

នរណាឮពាក្យ ?

គោបាល ឮពាក្យ

ដូច្នេះ គោបាល ជាប្រធាន

ខ) បើជាវត្ថុ សួរថា « អ្វីធ្វើអំពើនោះ ?

២– កម្មវត្ថុ ត្រូវសួរថា «ធ្វើនូវអ្វី?

១–គោបាលធ្វើ នូវអ្វី?

គោបាលធ្វើពាក្យ

ដូច្នេះ ពាក្យជាកម្ម របស់ធ្វើ

១–គោបាលធ្វើនូវពាក្យសច្ចាប្រណិធានរបស់កំរុយោម៉ឺនម៉ាត់ដូច្នោះ ធេះដូចក្មេង (ប៉. ខាត់)

២– ខ្ញុំបានឃើញនាងកញ្ញាអង្គុយលើទែនសយនាដ៏ល្អនោះមែន (ប៉. ខាត់)

សម្ពន្ធ

គោបាល	សាធារណនាម	ប៉ុំ - ឯក - ប្រធាននៃធ្វើ
នូវពាក្យ	សាធារណនាម	នប៉ុំ (១) -ឯក-កម្មរងនៃកិ.ធ្វើ។
ខ្ញុំ	បុរិសព្ទ.	ប៉ុំ. ឯក. ប្រធាននៃបានឃើញ
កញ្ញា	បុរិសព្ទ.	ឥត្ថី. ឯ. កម្មនៃកិ. បានឃើញ

បំណាំ នៅមុខបទកម្មខ្លះមានអាយតនិបាត (នូវ) តែខ្មែរច្រើនតែកាត់ចោល

១– បានជាជានប៉ុំ. ព្រោះបាលីជានប៉ុំ.ដែរ ។

ខ- ខ្មែរ ១- ខ្ញុំឲ្យទាន

ឃ- ខ្ញុំឲ្យនូវទាន

សិស្ស ______________ មេរៀន ______________

១– ពាក្យដែលជាប្រធាន គឺនាមនឹងសព្វនាម

២– នាមនឹងសព្វនាម អាចធ្វើជាកម្មផង ។

៣– ធម្មតា ប្រធានត្រូវរៀងនៅដើមប្រយោគ

៤- ប្រធានត្រូវសម្ពន្ធមុនគេក្នុងប្រយោគ

៥– តាមធម្មតា កម្មត្រូវរៀងបន្ទាប់កិរិយាសព្ទហើយ សម្ពន្ធបន្ទាប់កិរិយាសព្ទ ។

ការហាត់ ប្ដូរសម្ពន្ធប្រធាននឹងកម្មក្នុងប្រយោគខាងក្រោមនេះ

១– កូនសិស្ស មើលសៀវភៅ ។

២– ឆ្មាចាប់កណ្ដុរ ឆ្កែចាំផ្ទះ ។

៣– បុគ្គលបានដឹងច្បាស់នូវហេតុការណ៍ដូច្នេះសព្វគ្រប់ ហើយ គប្បីចាត់ចែងនូវការងារឲ្យមានរបៀបរៀបរយតទៅ

ទាន់មានឱកាសល្អ » (ប៉. ខាត់)

៤– ដោយច្រើន អាមាត្យកាន់នូវអំណាច បើគេសង្កត់តែត្បិត ទើបធ្វើឲ្យចំរើននូវព្រះរាជទ្រព្យនៃម្ចាស់ផែនដី ប្រៀបដូចបូសកាច បើគេច្របាច់ទើបខ្ទុះចេញ (ប៉-ខាត់)

មេរៀនទី ៦

អាយតនិបាត

ក្រ អាយតនិបាតបាលី លោកចែកជា ៨ យ៉ាង តែចំពោះថ្នាក់បឋមសិក្សាជាន់ដំបូង គ្រូតែរៀនអាយ-តនិបាតតែពីរសិនឲ្យស្គាល់ គ្រាន់ដល់ទៅថ្នាក់លើ ៗ សឹមរៀនតទៅទៀត ។ អាយតនិបាតដែលយកមករៀបរៀងនេះ ព្រោះឃើញមានប្រើច្រើនជាងគេ :

១– ទុតិយាវិភត្តិ ត្រូវប្រាប់នូវកម្ម (Complément d'objet direct)

២– សត្តមីវិភត្តិ អាយតនិបាតប្រាប់ទី (Complément circonstanciel de lieu

របៀបសម្ពន្ធ

១–មុននឹងសម្ពន្ធបទកម្ម ត្រូវមើលពាក្យដែលនៅខាងដើមនាមឬសព្វនាមសិន ពាក្យដែលត្រូវចំណាំ ទុតិយាវិភត្តិ

គឺ (នូវ-កាន់-ញាំង-អស់-ទឹង-ចំពោះ) ខ្ញុំឲ្យនូវបាន...

កំណត់ ផ្នួនកាលនៅដើមពាក្យខ្លះគ្មានអាយតនិបាតទេ តែមើលបើចង់ដណ្ដឹងសួរត្រូវចាប់យកកិរិយាក្នុងប្រយោគនោះមក ដណ្ដឹងសួរទើបឃើញថាជាបទកម្ម

ឧ- ខ្ញុំឲ្យបាន

២- ដើម្បីទឹងសម្ពន្ធសត្តមីវិភត្តិ ត្រូវដឹងថាសត្តមីច្រើនតែប្រាប់ទី-កន្លែង ៗ ក្នុងភាសាបាលីគេឲ្យសម្ពន្ធក៏បែប តែសម្ពន្ធខ្មែរ ខ្ញុំសន្មតថា សត្តមីកម្ម ដើម្បីឲ្យកុមារកុមារី ងាយចាំ ៗ ពាក្យដែលត្រូវបេះគឺ (ក្នុង, ឰដ៏, ត្រង់-នា, នាកាល, កាលបើ, កាលដែល, និមិត្ត, ជំនំ, បណ្ដា, លើ, ទៀប, ជិត)

បំណាំ គេមិនច្រើនយកសត្តមីមកនិយាយជាមួយទេ

ឧ- ខ្ញុំនៅផ្ទះ

គេកាត់ចោលអស់អាយតនិបាត ក៏អាចស្ដាប់បាន ។

៣- សត្តមីវិភត្តិ ត្រូវសម្ពន្ធចូលជាមួយកិរិយាសព្ទ ៗ

១- ពេលវស្សមកាល និស្សិត រៀបចំសៀវភៅទាំង

ឡាយដាក់ក្នុងហិប ហើយដើរទៅទៀបរថយន្តដើម្បីធ្វើដំណើរទៅមាតុភូមិ ។

២– និមន្តសាលាបិទទ្វារមុនចេញដំណើរទៅផ្ទះ លោកគ្រូឲ្យនូវឱវាទដល់សិស្ស ។

៣– អាកាសយាន ហោះពួដំអាកាស ។

សម្ពន្ធ

សៀវភៅ	សាធារណនាម ន·លិង្គ ពហុវចន.កម្មវងនៃរៀបចំ
ក្នុងហិប	សាធារណនាម នបុំ. ឯកវចនៈសត្តមីកម្ម ក្នុង កិ–ដាក់
ទៀបរថយន្ត	សាធារណនាម នបុំ. ឯក. សត្តមីកម្មក្នុង ដើរ
មាតុភូមិ (១)	សាធារណនាម ឥត្ថី – ឯក. កម្មវងនៃកិ–ទៅ
និមន្តសាលា	សាធារណនាម ឥត្ថី – ឯក.សត្តមីកម្មក្នុងបិទ
នូវឱវាទ	សាធារណនាម បុំ. ឯក កម្មវងគេឲ្យ
ពួដំអាកាស	សាធារណនាម បុំ. ឯក សត្តមីកម្មក្នុងហោះ

១– បានជាហៅថាកម្មវង ព្រោះគេអាចថាទៅកាន់ផ្ទះ តែបើឲ្យស្រួលជាសត្តមីកម្មក៏បានដែរ "ទៅឯផ្ទះ" ប្រាប់ទី ផ្ទួនកាលនៅក្បែរប្រយោគ ដែលសត្តមីកម្ម ត្រូវសម្ពន្ធចូល ។

សិស្ស ________________ មេរៀន ________________

១- ទុតិយាវិភត្តិ ត្រូវប្រើជាបទកម្ម (នូវ-កាន់-ញុំាង អស់-ទីង-បំពោះ)

២- សត្តមីវិភត្តិ - អាយតនិបាតប្រាប់ទី (ក្នុង-ក្នុង-ត្រង់ នា-នាកាល-កាលបើ-ដ៏នុំ-និមិត្ត, លើ-ទៀប-ជិត)

៣- បទកម្មត្រូវរៀងនៅបន្ទាប់កិរិយា ដែលបទកម្មត្រូវ សម្ពន្ធឬល ។

៤- សត្តមីវិភត្តិ ដូនកាលនៅដើមប្រយោគ

ការហាត់ ក) ចូរសម្ពន្ធនាមជាកម្មរុង និងជាសត្តមីកម្ម ក្នុងប្រយោគ ខាងក្រោមនេះ

១- ឯចៅព្រានជាប្តី មុជក្លួបទៅក្នុងទឹក ទៅប៉ះទីង ជន្ទត់ បែកក្អែកឈើពន់ពេក ។

២- ព្រាន ខំវ៉ាះឡើងមកលើគោក រកខោមិនឃើញ ព្រោះខ្យល់បក់ក្លួចយកទៅ ។

៣– ផនទាំងពីរ ក៏ដល់ នូវសេចក្ដីវិនាស ។

២- បូរសម្ពន្ធនាមនឹងសព្វនាមក្នុងប្រយោគខាងក្រោមនេះ

១– ម្ចាស់សំណាប មកឃើញនូវទន្សាយ អរណាស់ ដោះទន្សាយដាក់ក្បែរខ្លួន រៀបដាក់អន្ទាក់ទៅវិញទន្សាយ បោលផ្លោះរត់ចូលក្នុងព្រៃបាត់

២– កាលបើខ្មោចឆេះស្អុះហើយ គេលត់ភ្លើងរើសនូវ ធាតុដាក់ក្នុងកោដ្ឋយកទៅបញ្ចុះទុកក្នុងអារាម ។

៣– គេដាក់ខ្មោចនៅក្នុងក្ដារមឈូស ។

ជំពូកទី៣

មេរៀនទី ៧

សម្ពន្ធគុណនាម

Analyse les adjectifs

ត្រូវ មុននឹងសម្ពន្ធគុណនាម ត្រូវឲ្យស្គាល់គុណនាមទាំង ៣ សិន គឺបកតិគុណនាម វិសេសគុណនាម នឹងអតិវិសេសគុណនាម

១– បកតិគុណនាម គឺគុណនាមដែលសំដែងលក្ខណៈរបស់នាមតាមធម្មតា គ្មានពាក្យណាមួយនៅជាមួយបទគុណទេ

ឧ– ឆ្កែខ្មៅ

១– វិសេសគុណនាម គឺគុណនាមដែលសំដែងលក្ខណឲ្យលើកជាងបកតិគុណនាមបន្តិច ៗ ពាក្យសម្រាប់សំដែងឲ្យដឹងថាជាវិសេសគុណនាមគឺ (ជាង–លើស–លើក–វិសេស)ៈ

ពាក្យទាំងនេះ ត្រូវនៅខាងចុងគុណនាម ។

៤- គ្រប់ធំជាងគេ

៣- អតិវិសេសគុណនាម គឺគុណនាមដែលសំដែងលក្ខណៈរបស់នាមឲ្យប្លែកបំផុតទៅទៀត ។ ពាក្យសំរាប់ឲ្យស្គាល់ថាជាអតិវិសេសគុណនាមគឺ (បំផុត, ណាស់-យង់ក្រាស-ស្គុស-បណ្ដាច់-ចំឡែក) ។ ពាក្យទាំងនេះ ត្រូវនៅចុងគុណនាម

របៀបសម្ពន្ធ

១- គុណនាម ត្រូវជាបទវិសេសន៍របស់នាម ត្រូវតែសម្ពន្ធបុលជាមួយនាម

២- គុណនាមត្រូវមានវចនៈ លិង្គដូចនាមដែលគុណនាមត្រូវសម្ពន្ធបុលដែរ ជាដាច់ខាត ។

១- សត្វគោបុលបិត្តទីស្ងួតជាង-ហេតុនេះដែលនឹងថែទាំចិញ្ចឹមគោឲ្យបានធំធាត់បំរើន គេត្រូវធ្វើក្រោលវានៅទី

ខ្ពស់ស្គមមិនមានកក់ (មាស-រឿន)

២- រាជអាណាខេត្ត របស់ព្រះបាទអសោកមហារាជ

នោះ ធំទូលាយសម្បើមណាស់ ដិតគ្រប់អស់ដែនឥណ្ឌា

ទាំងមូល (ញ-ថែម)

សម្ពន្ធ

ស្គមផាង	វិសេសគុណនាម ទបុំ. ឯក. វិសេសន៍របស់ទី ។
ធំ-ធាត់-បំរីន	ទាំង៣បទនេះ បកតិគុណនាម បុំ. ឯក. វិសេសន៍ របស់គោ
ខ្ពស់-ស្គម	ទាំង ២ បទនេះ បកតិគុណនាម ទបុំ. ឯក. វិសេសន៍ របស់ទី
ធំទូលាយសម្បើម ណាស់	អតិវិសេសគុណនាម ទបុំ. ឯក. វិសេសន៍ របស់រាជអាណាខេត្ត

សិស្ស————មេរៀន————

គុណនាមមាន៣យ៉ាងគឺ:

១- បកតិគុណនាម = គុណដែលប្រាប់លក្ខណៈរបស់

នាមធម្មតា ។- ក្របីស្គម

២-វិសេសគុណនាម: គុណនាមដែលសំដែងលក្ខណៈ ប្លែកជាងបកតិគុណនាមបន្តិច ។

ឧ- ក្របីធំជាងគោ

វិសេសគុណនាមមានពាក្យនេះជាចំណាំ (ជាង ប្លែក វិសេស-លើស) ត្រូវនៅបន្ទាប់គុណនាម ។

៣- អតិវិសេសគុណនាម: គុណនាមដែលសំដែងលក្ខណៈរបស់នាមឲ្យវិសេសទៅទៀត ។

ឧ-នាវានេះ ធំអស្ចារ្យ

អតិវិសេសគុណនាម ត្រូវមានពាក្យនេះជាចំណាំ(បំផុត ណាស់-ក្រៃពេក-យន់-ក្សស-បណ្តាច់-បំឡេក) ត្រូវនៅបន្ទាប់គុណ

៤- គុណនាម ត្រូវជាបទវិសេសន៍របស់នាម ត្រូវមានលិង្គវចនៈ ដូចនាមដែលសម្ពន្ធប្ចូលដែរ ។

ការហាត់ ចូរសម្ពន្ធគុណនាមក្នុងប្រយោគខាងក្រោមនេះ

១– នៅនានាប្រទេស គេនិយមរាប់អានការអានសៀវភៅ សំខាន់ជាងការមើលកុន (ប–ឈុំ)

២- ក្អែកញីឈ្មោលមួយគូ សម្បុរខ្មៅរលើបយង់អាស្រ័យនៅលើដើមឈើមួយធំ ម្លប់ត្រឈឹងត្រឈៃ (ឱ.គ)

៣– ពស់នោះ តែងចាប់កូនតូចធំ ស៊ីជាអាហារ ៗ

៤– ក្អែកញីថា បុះបើពស់នេះ មានពិសខ្លាំងច្រើនជាងយើង តើយើងគិតធ្វើដូចម្ដេច?

ជំពូកទី ៤

មេរៀនទី ៨

សម្ពន្ធកិរិយាសព្ទ

Analyse les verbes

គ្រូ មុនលោកគ្រូ-អ្នកគ្រូ បង្រៀនសម្ពន្ធដល់សិស្ស ត្រូវសង្កេតមើលកិរិយា ទាំង២នេះសិនគឺ

១– សកម្មកិរិយា កិរិយាសព្ទជំពូកនេះ ត្រូវមានបទកម្ម មកជួយបំពេញទើបកិរិយាសព្ទនោះមានសេចក្ដីពេញលេញ

ឧ– ខ្ញុំស៊ី

បើនិយាយថា ស៊ី មិនដឹងជាស៊ីអ្វី ដូច្នេះត្រូវបំពេញ បទកម្មមកទៀត

ឧ– ខ្ញុំស៊ីបាយ

ដូច្នេះទើបស្ដាប់បាន

២– អកម្មកិរិយា កិរិយានេះ ប្រើបានខ្លួនឯង មាន បទកម្មពេញគ្រប់គ្រាន់ខ្លួនឯង មិនឲ្យបញ្ចូលបទកម្មមកទេ

ខ- ខ្ញុំលោត

កិរិយាស័ព្ទ លោត អាចស្ដាប់បាន

បំណា បទគុណដែលនៅជាប់ជាមួយអកម្មកិរិយា ច្រើនតែជាកិរិយាវិសេសន៍ទៅវិញ

របៀបសម្ពន្ធ

បើប្រធានជាឯកវចនៈ ឬពហុវចនៈ កិរិយាស័ព្ទក៏ទៅតាមប្រធានដែរ ។

១- អ្នកគង្វាល វាយក្របីឥតត្រាប្រណី ហើយបង់ក្របីបង្អត់មិនឲ្យស៊ីស្មៅ

២- ពេលឈប់សំរាករៀន កូនសិស្សទាំងឡាយរត់លោតលេងយ៉ាងរីករាយ ។

សម្ពន្ធ

វាយ	សកម្មកិ. បឋមបុរស ឯកវចនៈ មានអ្នកគង្វាលជាប្រធាន
ចង	សកម្មកិ. បឋមបុរស ឯក. មានអ្នកគង្វាលជាប្រធាន
រត់,លោត,លេង	ទាំង ៣ នេះ អកម្មកិ. បឋមបុរស ពហុ. មានសិស្សទាំងឡាយជាប្រធាន

សិស្ស______________ មេរៀន______________

កិរិយា ២ យ៉ាងគឺ

១– សកម្មកិរិយា គឺកិរិយាមានកម្មមិនគ្រប់គ្រាន់ត្រូវបញ្ចូលបទកម្មទើបបានសេចក្ដីស្ដាប់បាន ។

២– អកម្មកិរិយា កិរិយាដែលមានបទកម្មគ្រប់គ្រាន់ខ្លួនឯង

៣– កិរិយាស័ព្ទទាំង ២ នេះ មានវិធេយ្យៈទៅតាមប្រធាន

ការហាត់ ក) គូសបន្ទាត់កិរិយាស័ព្ទខាងក្រោមនេះ

១– ប្រុស-ស្រីភ្ញាក់ពីព្រលឹម ដួតក្បាលចំសំពោង នាំគ្នាទៅស្រែ (ប.ថែម)

២– ឯទន្សាយ លុះដល់ព្រលប់យប់ងងឹតគិតចង់ស៊ីស្រូវសំណាប ក៏ស្ទុះលោតប៉ូលទៅស៊ីពាល់តែម្ដង ។

៣– អ្នកអត្តពល ទាត់បាល់ ក្មេងក៏ឡើងដាន ។

៤– ក្មេងវេលានោះ គឺច្ចក់លោតបុះ លោតឡើង...

១)– ចូរសម្ពន្ធស័ព្ទ ក្នុងប្រយោគខាងក្រោមនេះ

analyser les mots

១– សត្វកណ្ដុរទាំងឡាយ អាស្រ័យនៅក្នុងទីមួយ មានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយលំបាក ដោយមេឆ្មាមួយតែងយាយី នឹងចេញរកស៊ីពុំបាន (ច. ឈុំ)

២– នៅពេលចូលឆ្នាំ វាសរសេរសំបុត្រមួយច្បាប់ផ្ញើ ទៅលោកគ្រូ សួរសេចក្ដីសុខទុក្ខដល់លោក ហើយនឹងជូនពរសព្វសាធុការដល់ក្រុមញាតិរបស់លោក សូមឲ្យលោកទាំងនោះ បានប្រកបនូវសុវត្ថិភាព តរៀងទៅ (គ. សៃត)

មេរៀនទី៩

កាលនៃកិរិយាស័ព្ទ

Temps du verbe

ឯ កាលក្នុងបាលី គេញែកកាលឲ្យល្អិតល្អណាស់ កាលធំមានតែ ៣ ដែរ ៗ ការរៀនសម្ពន្ធមុន ត្រូវបេះកាល ៣ ឲ្យស្អាតសិន ៗ

១-- បច្ចុប្បន្នកាល ពេលដែលមានក្នុងទីចំពោះមុខ ដែលកំពុងនិយាយ ឥឡូវនេះ ៗ បច្ចុប្បន្នកាល មានពាក្យ (កំពុង តែង ទើប...) នៅមុខកិរិយាស័ព្ទជាគ្រឿងសំគាល់

២--អតីតកាល កាលដែលកន្លងហួសទៅហើយ គឺ កាលដែលមានរួចមកពីថ្ងៃដែលបានប្រព្រឹត្តរួចទៅហើយ ពី ម្សិល ពីម្សិលម៉្ងៃ... ៗ កាលនេះត្រូវមានពាក្យថា ហើយ នៅបានកិរិយា គេត្រូវរៀងដូច្នេះ

បាន...(កិ).....ហើយ ៗ ...(កិ).....ហើយ ៗ

៣— អនាគតកាល កាលដែលមិនទាន់មានមកដល់ គឺកាលដែលនៅខាងមុខ កម្មដែលយើងត្រូវប្រព្រឹត្តមិនទាន់បានធ្វើទេ តែមុខតែបានធ្វើក្នុងពេលខាងមុខ ។ កាលនេះត្រូវមានពាក្យថា (នឹង. . .) នៅមុខកិរិយាស័ព្ទ ។

បំណាំ ១— កុំច្រឡំនឹងសំរាប់ប្រាប់អនាគតកាល នឹងអាយតនិបាត

២— បច្ចុប្បន្នកាល ជួនកាលរៀងមកតែកិរិយាស័ព្ទទទេ មិនមានពាក្យអ្វីនៅមុខទេ

ឧ— កូនទៅបំការ (គ្មាន)

កូនកំពុងទៅបំការ (មាន)

របៀបសម្ព័ន្ធ កាលបើគេសម្ពន្ធកិរិយាស័ព្ទហើយ គេត្រូវប្រាប់កាលក្លាម ។

១— ខ្ញុំកំពុងដើរទៅ(១) បានជួបនឹងអ្នកបរទេះ. . .

២— បងខ្ញុំ នឹងទៅបំពេញបេសកកម្ម

៣— អ្នកបរទេះ បានព្រួជួប្រោះហើយ ក៏ដើរទៅរកអ្នក

១— កុំច្រឡំថាអតីតកាល ព្រោះកិរិយាដើមឃ្លា ប្រាប់បច្ចុប្បន្នកាល

បររះទេះវិញៗ

សម្ពន្ធ

កំពុងដើរទៅ	អកម្មកិ. បច្ចុប្បន្នកាល បឋមបុរស ឯកវចន. ខ្ញុំជាប្រធាន
នឹងទៅបំពេញ	សកម្មកិ. អនាគតកាល បឋមបុរស ឯកវចន. បងខ្ញុំជាប្រធាន
បានញ.. ហើយ	សកម្មកិ អតីតកាល បឋមបុរស ឯកវចន·
អ្នកបររទេះ	ជាប្រធាន

សំស្ស ——— មេរៀន ———

១–បច្ចុប្បន្នកាល ពេលនៅកន្លងចំពោះមុខ ឥឡូវ ឥ-ឡូវនេះ

២– អតីតកាល ពេលដែលកន្លងហួសទៅហើយពីម្សិល ពីម្សិលម៉្ងៃ....

៣–អនាគតកាល ពេលដែលមិនទាន់មានមុខដល់គឺ(នៅខាងមុខ) ។ ត្រូវមានពាក្យ ‹ នឹង, នៅមុខកិរិយាស័ព្ទៗ

៤–ត្រូវសម្ពន្ធបន្ទាប់កិរិយាស័ព្ទ

ការហាត់ ក) ចូរសម្ពន្ធកិរិយាស័ព្ទខាងក្រោយនេះ

១– សិស្សកំពុងតែលេងក្នុងទីធ្លាសាលា ក្មេងម្នាក់ក៏ដើរមកវាយក្មេងតូចម្នាក់ ។

២– ខ្លាឃ្មុំមួយ កំពុងដេកក្រោមដើមពុទ្រា ។

៣– ខ្លាឃ្មុំខំងើបឡើងដើមពុទ្រា ក៏បែកអាឃាតថាអាដើមពុទ្រានេះ អញកំពុងដេកស្រួល ៗ ....

៤– ពីម្សិលមិញ សាស្ត្រាចារ្យបានឲ្យឱវាទដល់សិស្ស ហើយក្នុងទីបំពោះមុខចាងហ្វាងសាលា ។

៥– ស្អែកមា តាប៊ិតាខ្ញុំ នឹងអញ្ជើញទៅមើលប្រាសាទអង្គរ ។

១) ចូរសម្គាល់ពាក្យខាងក្រោមនេះ (នាម គុណនាម កិរិយា)

១– ដាំង កំពុងដុតដែកមួយបន្ទះឲ្យក្តៅក្រហមឆ្អៅ ។

២– ជាងឈើ បានឈូសកំណាត់ក្តារនេះយ៉ាងល្អ ហើយ គាត់វាយភ្ជាប់គ្នានឹងដែកគោល ធ្វើបាតហឹប (ប ផែម)

៣– មាន់រងាវហើយ កសិករលីនង្គ័លលើស្មា ដឹក

គ្រប់ពីក្រោយ ដើរឆ្ពោះទៅវាលស្រែ (គ-ស)

៤–ស្អែក គណៈបេសកកម្មខ្មែរ នឹងចេញដំណើរទៅសហរដ្ឋអាមេរិក ដើម្បីនឹងបំពេញមុខវិជ្ជាថែមទៀត ។

មេរៀនទី១០

សម្ពន្ធបុរិសសព្វនាម

Analyse les Pronoms personnels

គ្រូ សព្វនាម មានមុខការដូចតែនាមដែរ សូមមើលទៅមេរៀនដែលមានរួចមកហើយ ។

បុរិសសព្វនាម មាន ៣ គឺ

១– ឧត្តមបុរិសសព្វនាម ពាក្យដែលគេប្រើជំនួសនាមដែលមានមករួចម្ដងហើយ គេមិនបាច់បញ្ចេញនាមនោះទៀត គេត្រូវប្រើឧត្តមបុរិសសព្វនាម

ឧ ខ្ញុំ មិនបានទៅទេ ។

ពាក្យត្រូវជំនួសគឺ(ខ្ញុំ ខ្ញុំបាទ អញ អាត្មាភាព អាត្មានខ្ញុំ)

២–មជ្ឈិមបុរិសសព្វនាម ពាក្យដែលគេត្រូវជំនួសនាមដែលគេត្រូវនិយាយ ដោយមិនបាច់យកនាមនោះមកថាទៀត

គេត្រូវប្រើមធ្យមបុរិសសព្វនាម

ខ វា យំប៉ុះ យើងវត់ចោលវា

ពាក្យត្រូវជំនួសគឺ (នាង លោក ទ្រង់ ព្រះអង្គ ឯង ហង អា អ្នក)

៣- បឋមបុរិសសព្វនាម ពាក្យដែលគេត្រូវជំនួសនាមដែលគេត្រូវនិយាយ តែគេមិនយកពាក្យនោះមកនិយាយទៀត គេត្រូវយកបឋមបុរិសសព្វនាមមកប្រើជំនួសវិញ ។

ខ ទ្រង់ ព្រះមេត្តាប្រោស

ពាក្យត្រូវជំនួសគឺ (វា គេ នាង លោក ព្រះអង្គ ទ្រង់)

របៀបសម្ពន្ធ បុរិសសព្វនាម ត្រូវសម្ពន្ធដូចនាមដែរ ហើយមុខងារក៏ដូចគ្នាទៀត

១- ខ្ញុំទៅសាលារៀន

២- ឯងដឹកវាផង

៣- វាយំហើយ

... ...

សម្ពន្ធ

ខ្ញុំ	ឧត្តមបុ. ឯក. ប្រធាននៃទៅ
ឯង	មជ្ឈិម. ឯក. ប្រធាននៃនឹង
វា	បឋម. ឯក. កម្មរបស់នឹង
វា	បឋម. ឯក. ប្រធានរបស់យំ

សិស្ស ——— មេរៀន ———

ក) បុរិសសព្វនាម ៣ យ៉ាងគឺ

១– ឧត្តមបុរិសសព្វនាម ពាក្យដែលគេត្រូវប្រើជំនួសខ្លួនគេ ដែលគេមិនបានបញ្ចេញឈ្មោះគេ

២– មជ្ឈិមបុរិសសព្វនាម ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយជំនួស ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយទៅរកក្ថដ៏ទីចំពោះមុខ ៗ

៣- បឋមបុរិសសព្វនាម ពាក្យដែលប្រើជំនួសបុគ្គលដែលគេត្រូវនិយាយ ៗ

ខ) សព្វនាមមានមុខងារដូចនាមដែរ (លិង្គ-វចនៈ-ប្រធាន-កម្ម)

ការហាត់ ក) ចូរសម្ពន្ធបុរិសសព្វនាមក្នុងប្រយោគខាងក្រោមនេះ

១– ខ្លាឃ្មុំមិនយល់ទោសខ្លួន ក៏ឆ្លើយថារូបខ្ញុំនេះព្រះ-អង្គសាងឲ្យមានធ្មេញបន្ទុមដ៏មុត (គតិលោក)

២– ព្រះឥសូរក៏ត្រាស់ទៅឧដ្ឋវិញថា «ម្ដេចទៅឧដ្ឋ រូបកាយឯងសព្វថ្ងៃនេះស្រួលបួលហើយឬ... (គតិលោក)

៣– សត្វឧដ្ឋឆ្លើយថា «ព្រះអង្គរូបកាយខ្ញុំនេះមានកវែងអាចអើតស៊ីស្លឹកឈើខ្ពស់បាន (គតិលោក)

ខ) ចូរសម្ពន្ធស័ព្ទខាងក្រោមនេះ

១– នាយកនដឹងខ្លួនរត់ចេញពីក្រុង បញ្ចុះបញ្ចូលរាស្ត្រលើកទ័ពច្បាំងនឹងម្ចាស់ផែនដី (ល-សារុម)

២– បើថាខ្ញុំមិននិយាយស្មើមតិ ក្នុងកាលគួរមកដល់ហើយ នោះក៏រូបខ្ញុំមិនសមធ្វើជាមន្ត្រីដែរ (ប-ខាត់)

៣– ចចកទនក បានស្ដាប់សំដីចចកករជក និយាយហើយ អស់សំណើចសើចយឹកៗ ទើបនិយាយថា «នែមិត្ត!

បួរឯងនៅឲ្យស្ងៀមទៅកុំមាត់ថ្វី ហេតុដែលនាំឲ្យម្ចាស់យើងភ័យនោះ អញដឹងអស់ហើយ មិនគឺសំឡេងអ្វីដទៃផ្សេងទេ គឺសំរែកគោឧសភពេទ៌នោះឯង ឯគោឧសភត្រូវជាបំណីអាហារយើងផង ចាំបាច់និយាយដល់សីហ ធ្វើអ្វី (ប-ខាត់)

មេរៀនទី ១១

សម្ពន្ធប្រយោគ

Analyse Logique

ក្រុ ប្រយោគបើសង្កេតទៅតាមបាលីមានប្រយោគ ៥ តែខ្ញុំសូមយកតែប្រយោគ ២ មកបង្រៀនសិន ចាំទៅថ្នាក់លើសឹមឲ្យរេបៈប្រយោគ ៣ ទៀត ។

១-ប្រយោគកត្តុ គឺប្រយោគដែលមានកិរិយាស័ព្ទធ្វើជាបទប្រធាន សំរេចខ្លួនឯងគឺធ្វើនូវអំពើផ្ទាល់ខ្លួនឯង ។

៖ មនុស្សលើបប

២-ប្រយោគកម្ម គឺប្រយោគដែលបង់កម្មសុះទៅធ្វើជាប្រធាន ហើយបទប្រធានដែលសំរេចនូវអំពើទៅធ្វើជាបទកម្មវិញ ។ ប្រយោគមានពាក្យថា (គឺ-ដែល) ដាក់នៅមុខគឺនាមជាអ្នកសំរេចនូវអំពើ ។

៖ ចបដែលមនុស្សលើ

ចំណាំ កុំច្រឡំគឺដែលគេខេសេចក្ដី

ខ សុទ្ធខគឺផ្ទៃ

របៀបសម្គាល់ ១ ក្នុងប្រយោគកម្ម គេត្រូវថា «អនកិហ៊ិតកម្ម» វិញបានត្រូវ ។

១– គ្រឹហាសនៈ ដែលព្រៃរុកខន្ទ្រាន (ប-ឈ្មោះ)

២– ខេមរជាតិជាន់នោះបានកសាងសេទាសនៈ ដ៏ល្អគួរស្ញប់ស្ញែង (ប-ឈ្មោះ)

—————————— សម្គាល់ ——————————

១– គ្រឹហាសនៈ ដែលព្រៃរុកខន្ទ្រាន ប្រយោគកម្ម
២– ខេមរជាតិជាន់នោះ... ដ៏ល្អគួរស្ញប់ស្ញែង ប្រយោគកត្ត

សិស្ស —————————— មេរៀន ——————————

ប្រយោគ ២ បែបគឺ

១– ប្រយោគកត្តុ បទប្រធានធ្វើអំពើខ្លួនឯង

២– ប្រយោគកម្ម បទកម្មធ្វើប្រធាន បទប្រធានទៅធ្វើ

កម្មវិញ ។

ចំណាំ ប្រយោគកម្ម តែងតែមានពាក្យថា ដែល, នឹង គឺ នៅមុខដែលធ្វើអំពើ ។

ខ ទានដែលបុគ្គលឲ្យ

ការហាត់ ក) ចូរសម្គាល់ប្រយោគខាងក្រោមនេះ

១– វេលាដែលផែនដីធ្វើចលនាបានមួយជុំ មានចំនួនម្ភៃបួនម៉ោង គឺមួយថ្ងៃនឹងមួយយប់ (ឈឹម-សំផុន)

២– អាហារ ដែលយើងបរិភោគ អាចធ្វើឲ្យយើងមានកំឡាំងហើយរស់នៅបាន (រ-គោរ៉ិច)

៣– អ្នកស្រីឆោតល្ងង់មិនបានពិចារណា ចាប់ដំបងវាយសំពងពពែស្ទើរស្លាប់ (ឌុ-ចាម)

ខ) ចូរសម្គាល់ស័ព្ទក្នុងប្រយោគខាងក្រោមនេះ

១– នៅក្បែរមាត់ត្រពាំង មនុស្សអង្គុយស្ទូចត្រីនៅក្រោមម្លប់ឈើដ៏ត្រជាក់ ។

២– ក្របីទាញនង្គ័ល ដោយសេចក្ដីលំបាក ក្រោមកំ

ដៅព្រះអាទិត្យ (ឌុ - គាម)

៣—មនុស្សម្នាក់ៗ មិនអាចរស់នៅម្នាក់ៗ ឯងបាន ដោយមិនបាច់ពឹងពាក់គ្នាទៅវិញទៅមកទេ ។

មេរៀនទី ១២

អាយតនិបាត

ដើម្បីនឹងរៀនសម្ពន្ធឲ្យបានជ្រៅជ្រះ ត្រូវតែរៀនអាយ-តនិបាតទាំង៨ឲ្យចេះសិន ទើបអាចរៀនសម្ពន្ធទៅថ្នាក់ខ្ពស់ៗទៀតបាន ។ ចំពោះថ្នាក់បឋមសិក្សា ខ្ញុំជាគ្រូរៀនសម្ពន្ធត្រឹមប៉ុណ្ណោះសិនហើយ តែបើត្រូវការរៀនក្នុងអនុវិទ្យាល័យទៀត ត្រូវឲ្យចេះអាយតនិបាតថែមទៀត ឲ្យច្បាស់លាស់ដើម្បីឲ្យងាយដល់ពេលដែលឡើងទៅថ្នាក់លើ ៗ ។

ភាសាខ្មែរ ដូចជាសាំញាំបន្តិច មិនងាយនឹងសម្ពន្ធបើបំណែកបាលីគេមានវិភត្តិ (déclinaison) ងាយយល់ណាស់ គេគ្រាន់តែឃើញវិភត្តិ គេអាចជា ស័ព្ទនេះសម្ពន្ធចូលជាមួយនាម ជាមួយកិរិយា ។

អាយតនិបាតទាំង ៨ គឺ

១–បឋមវិភត្តិ Nominatif = រ (sujet)

២- ទុតិយាវិភត្តិ accusatif នូវ, កាន់, ញុាំង, អស់ ទឹង, ចំពោះ, Complément d'objet

៣- តតិយាវិភត្តិ instrumental ដោយ, ដោយនូវ តាម, ខាង, គឺ, ដែល, ហេតុ, ព្រោះ, ព្រោះតែ, មាន

Complément de moyen

៤- ចតុត្ថីវិភត្តិ datif ដល់, ដើម្បី, បំរុង, ទឹង, ចំពោះ complément d'attribution

៥- បញ្ចមីវិភត្តិ ablatif អំពី, ចាក, ជាង, ហេតុព្រោះ ព្រោះតែ

Complément de séparation

៦- ឆដ្ឋីវិភត្តិ génétif នៃ, របស់, កាល, កាលបើ កាលដែល, ដំនុំ, បណ្តា Complément de terminatif

៧- សត្តមីវិភត្តិ locatif ក្នុង, ឰដ៏, ត្រង់, នា, នាកាល កាលបើ, កាលដែល, ដំនុំ, និមិត្ត, បណ្តាល, លើ, ទៀប, ក្បែរ,

Complément circonstanciel de lieu

កាលបើរៀនចប់របៀបសម្ពន្ធនេះហើយ មុខជាឆាយយល់ដល់ទៅថ្នាក់លើទៀត ។

បើចង់ដឹងឲ្យពិស្ដារទៅទៀត សូមអានសម្ពន្ធខ្វះថ្នាក់ឆ្នាំទី ៦ និងទី ៥ ទី ៤ និង ៣ ទាំងបេជាតិទើបពិស្ដារជាងនេះទៅទៀត ។

១០៤ វិថីព្រះអង្គយុគន្ធរ
ភ្នំពេញ

តម្លៃ ១០រ